

11 Čedičový vějíř / Der Basaltfächer

Podnikli jsme krkolomný sestup (někdo možná výstup) na úpatí Skalky. Když příroda nejde za námi, musíme my za ní. Odměnou jsou nám vulkanologické a botanické lahůdky.

Skalka je samostatnou vulkanickou kupou (dómem), který kromě společné přírodní trhliny nijak nesouvisí s Varhanami. Skalka na rozdíl od sousedního pahorku Varhan nevznikla najednou. Zdá se, že základem její stavby jsou čtyři čedičová tělesa, vzniklá při čtyřech sopečných událostech. Růst a vyklenování kupy se projevuje existencí tří lávových těles nad sebou. Dají se rozlišit podle různých vlastností a geometrie sloupců, např. šířky, směru a strmosti úklonu a magnetických vlastností.

Ostře vyčnívající dóm, téměř skalní jehla, jejíž strmost zažíváme na vlastní kůži a dech, vznikla energií sopky v několika pulzech za sebou. Vytvářející lávy měly velmi tuhou konzistenci, podobaly se pastám. Každá sopečná událost vytvořila milíř čedičových sloupců. Na Skalce leží v podstatě tři milíře nad sebou. Každé nové těleso porušilo všechny starší.

Nakonec rostoucí strmý dóm rozpraskal jako rašící pupen. Rozsedliny zaplnila deroucí se láva poslední generace. Vytvořila široké žíly, chlazené od mezitím utuhlých čedičových boků. Protože už víme, že se sloupce pokládají kolmo na chladící plochu, poznáme žíly podle skoro vodorovných sloupců. Když byla láva při tuhnutí ještě nucena se pohybovat, sloupce se ohýbaly. Tak se stalo, že Rotava má kromě čedičových varhan i kamenný vějíř.

Zdroje: Rojík 2009, 2011

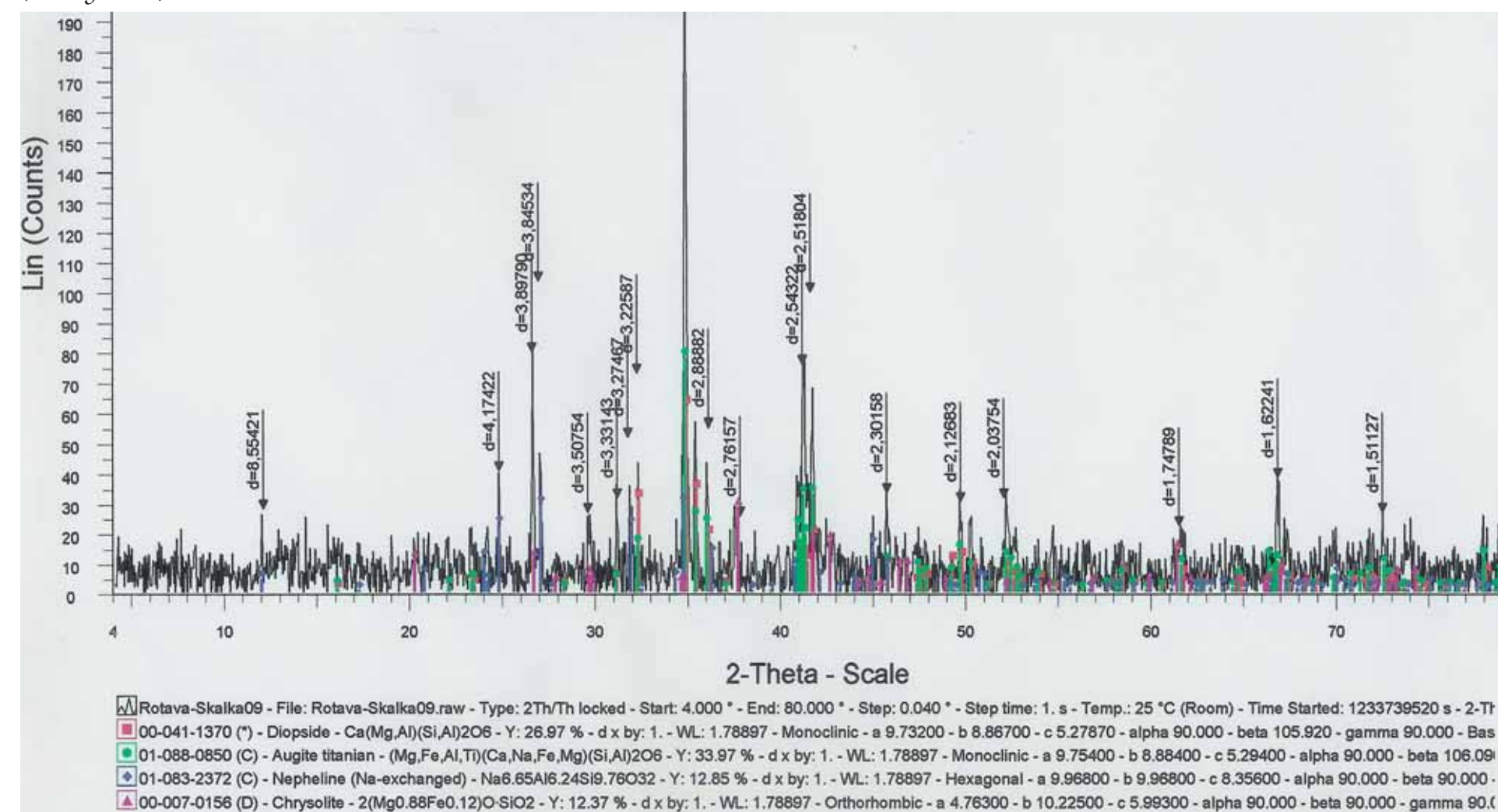
Wir gehen nun den recht beschwehrlichen Abstieg zum Fuß des Fels hinunter. Wenn die Natur nicht zu uns kommt, so müssen wir eben zu ihr laufen. Als Belohnung bekommen wir dafür vulkanische und botanische „Leckerbissen“ serviert.

Das Felsl (Skalka) ist eine selbstständige vulkanische Kuppe (Dom), die außer einem gemeinsamen Zuführungsspalt nichts mit der Steinorgel des Flößberges zu tun hat. Im Gegensatz zur Basaltorgel entstand das Felsl nicht bei einem einzigen Ausbruch. Es scheint, dass es aus vier Basaltkörper besteht. Bei der Hebung des Doms legten sich drei Lavakörper übereinander. Diese lassen sich durch die Eigenschaften und Geometrie der Basaltsäulen (Breite, Richtung, Neigung, Magnetismus) unterscheiden.

Die Lava hat einen sehr steilen Dom, fast eine Felsnadel, in mehreren Phasen gehoben. Beim Erguss hatte die Lava die Konsistenz einer ziemlich steifen „Paste“. Jede vulkanische Phase bildete einen Meiler aus Säulen, die aber hier nicht wie bei der Orgel mit einem Steinbruch eröffnet wurden. Es werden also drei Meiler übereinander vermutet, wobei jeder jüngere Körper alle ältere Basalte zerstörte.

Schließlich zerbrach der steil anwachsende Dom wie eine ausschlagende Blütenknospe. Die offene Spalten im abgekühlten Basalt wurden mit der jüngsten Lava ausgefüllt. So entstanden breite Basaltgänge, die von den steilen Basaltwänden abgekühlt wurden. Da wir schon wissen, dass sich die Säulen gegen die Kühlungsflächen legen, erkennen wir einen solchen Gang nach seinen fast waagrechten Säulen, ähnlich wie in einem Treppenhaus. Da aber die teilweise abgekühlte, halbsteife Lava noch zusammen gedrängt wurde, haben sich die Säulen umgebogen. So kam es, dass Rothau (Rotava) nicht nur eine Basaltorgel, sondern auch einen Basaltfächer hat.

I horniny se dají rentgenovat. Snímek odhaluje přítomnost minerálů ze skupiny pyroxenů (augitu a diopsidu), nefelínu a olivínu (chrysolitu) / Auch Gesteine lassen sich röntgenisieren: Diese Aufnahme beweist die Anwesenheit der Minerale aus der Pyroxengruppe (Augit und Diopsid), Nephelin und Olivin (Chrysolit).

Rozhraní dvou různě starých lávových těles / Kontakt zweier Lavakörper verschiedenen Alters

Geologická mapa okolí Varhan a Skalky / Geologische Karte der Umgebung von Steinorgel und Felsl

